

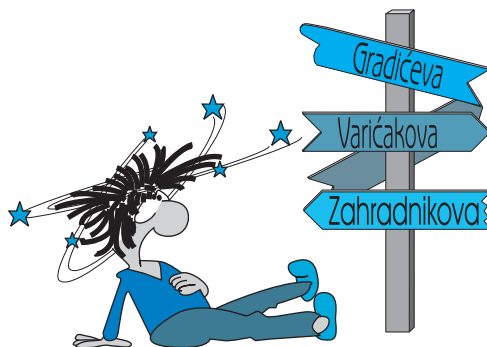
Karel Zahradnik

Karel Zahradnik rođen je 16. travnja 1848. u Lytominšlu u Češkoj. Doktorirao je i položio ispit za srednjoškolskog nastavnika 1874. godine u Pragu. Od 1872. do 1874. bio je asistent predavač na Visokoj tehničkoj školi, a od 1874. do 1876. profesor na srednjoj školi u Pragu.

Javnim redovitim profesorom matematike na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu dr Karel Zahradnik imenovan je 8. svibnja 1876.

Odmah nakon što je na Zagrebačkom sveučilištu bio završen upis studenata u zimski semestar šk. god. 1876./77. dr. Zahradnik

je počeo s predavanjima i to u zgradi Prirodopisnih odjela Narodnog muzeja u Demeetrovoj ulici 1. Nakon što je za sveučilišne potrebe adaptirana zgrada na današnjem Trgu maršala Tita 14., preseliše se u nju Pravoslavni fakultet i velik dio Mudroslovnog fakulteta, uključivši i katedre za matematiku i fiziku.

Trajanje studija na Mudroslovnom fakultetu iznosilo je u početku tri godine. Rješenjem od 18. svibnja 1885. tražilo se od kandidata za srednjoškolsko učiteljstvo da slušaju nauke četiri godine prije nego im se izda apsolutorij, a nakon što je rješenjem od 11. studenog 1892. taj isti zahtjev bio postavljen i na one kandidate koji su htjeli pristupiti polaganju strogih ispita (*rigoroza*) u okviru postupka za stjecanje doktorske titule, novi Ustrojni zakon od 6. listopada 1894. izrijeком je povisio trajanje studija od tri na četiri godine.

Nastavnička aktivnost Karela Zahradnika na našem Sveučilištu trajala je od šk. god. 1876./77. do 1898./99. Započevši u zimskom semestru 1876/77. s kolegijima *Algebarske analize* (3) i *O determinantih* (1), Zahradnik je, kako se može vidjeti iz štampanih *Redova predavanja*, nastojao da u navedenom 3–godišnjem, odnosno 4–godišnjem

intervalu trajanja studija glavnu pažnju posveti *algebarskoj analizi, diferencijalnom i integralnom računu, integraciji diferencijalnih jednažbi, analitičkoj geometriji u ravnini i prostoru, teoriji algebarskih krivulja u ravnini— a napose racionalnih, diferencijalnoj geometriji krivulja i ploha, te teoriji determinanata.*

Da su se Zahradnikova predavanja odlikovala visokom razinom i bogatim sadržajem vidi se iz njegovih litografiranih predavanja *O determinantih*, I. dio (predavanja u zimskom semestru 1897./98., 112 str.) i *O ploha i krivuljama u prostoru* (predavanja u ljetnom semestru 1897./98., 152 str.).

Godine 1886. bili su na Mudroslovnom fakultetu osnovani seminari: za klasičnu filologiju, za povijest, za hrvatski jezik, i za matematiku, sa svrhom da njihove članove *praktičnim vježbama upućuju i osposobljuju za vrsne gimnazijske učitelje.* Te su se vježbe sastojale u usmenim predavanjima i pismenim radnjama iz područja pojedine struke. Članom seminara mogao je biti samo onaj slušač koji je prije bar dva semestra slušao predavanja iz seminarskih struka; pored toga slušači koji su željeli postati članovima seminara morali su kolokvirati iz nekih važnih kolegija koje su do tada slušali, a i oni slušači koji su htjeli biti oprosteni od plaćanja školarine ili su htjeli uživati stipendije i potpore bili su dužni po određenom pravilniku polagati kolokvije svakog semestra. Inače u toku studija nije bilo nikakvih ispita, ali je bilo potrebno da oni apsolventi koji su se htjeli posvetiti nastavničkom zvanju — a to je, zapravo, bio cilj gotovo svih slušača Mudroslovnog fakulteta — polože jedan glavni ispit kojim su se imali osposobiti za učitelje srednjih škola. Prema privremenom propisu od 19. veljače 1877. ispitu za učiteljskog kandidata u Hrvatskoj i Slavoniji mogli su pristupiti samo oni apsolventi koji su za vrijeme studija bili redoviti slušači, no kako su potrebe za srednjoškolskim nastavnici-

cima bile velike, doneseno je već 7. prosinca 1877. rješenje da i izvanredni slušači s realičkim ispitom zrelosti mogu polagati ispit iz matematičko-prirodoslovnih struka.

* * *

Ova bilješka o Karelu Zahradniku dio je članka dr. Milenka Vučkica Stogodišnjica nastave i organiziranog znanstvenog rada iz područja matematičkih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu, objavljenog 1977. godine.

Dr. Milenko Vučkić (5. III. 1911. Osijek – 2. VI. 1981. Zagreb), bio je profesor na srednjim školama u Peći, Kraljevu, Sisku, Krku i Osijeku, a potom, do umirovljenja, profesor na Matematičkom odjelu PMF—a u Zagrebu. Lijepa sjećanja na ovog izvanrednog čovjeka, velikog humanistu i eruditu gaje i danas mnogi matematičari, posebice njegovi bivši studenti, koji su imali sreću slušati njegova predavanja iz povijesti matematike.

I na kraju, evo i jedne male zanimljivosti: U novozaagrebačkom naselju Slobodština naići ćemo na Ulicu Karela Zahradnika. U istom naselju imamo i Ulicu Vladimira Varićaka (1865. – 1942.), koji je 1889. naslijedio Karela Zahradnika nakon njegova odlaska iz Zagreba.

Tu su potom i Ulica Stjepana Gradića (1613. – 1683.) matematičara i svestranog dubrovačkog znanstvenika, te Ulica fra Mije Šiloboda Bolšića čija je knjiga Aritmetika hrvatska, prvi udžbenik matematike na hrvatskom jeziku, tiskana u Zagrebu 1758.

U spomen Karelu Zahradniku njegovo se ime nalazi na diplomama, pohvalnicama, priznanjima i zahvalnicama što su namijenjene sudionicima ovogodišnjeg natjecanja učenika osnovnih i srednjih škola u matematici.